

Sinibald de Mas

L'ÍNDIA I LA XINA CRÒNIQUES D'UN ENVIAT COLONIAL PARTIDARI DE L'AUTODETERMINACIÓ

Sinibald de Mas, primer ambaixador espanyol a la Xina i agent secret

Autor: Xavier Fontdeglòria
Data de publicació: 02-04-2019

El català va ser l'iniciador de la diplomàcia espanyola a la Xina i va acabar treballant per a l'Imperi de la dinastia Qing. Article d'En Xavier Fontdeglòria per a l'edició de 'El País' del 9 de març d'enguany. Traducció d'En Joan Romeu.

Sinibald de Mas

Ningú al Madrid del 1868 era conscient que entre les pertinences del recentment mort Sinibald de Mas hi havia una credencial del mateix emperador xinès que li encomanava una missió secreta. Mas, barceloní nascut el 1809, havia treballat tota la seva vida al servei de la cort espanyola i va arribar més lluny que ningú en una Xina obligada a obrir-se després de ser derrotada per Europa durant les Guerres de l'Opi. Com a primer diplomàtic enviat oficialment a aquest territori, aquest català va negociar i va signar el primer tractat comercial entre els dos imperis, i fins i tot va establir una legació a Pequín. Va acabar, però, convertint-se en una mena d'agent secret de l'Imperi Qing amb un encàrrec que mai va poder arribar a complir.

Sinibald de Mas va néixer a la capital catalana i va créixer en el si d'una família de classe mitjana. Les seves enormes aptituds lingüístiques (va arribar a dominar més de quinze idiomes) i, sobretot gràcies a la intermediació de Fèlix Torres Amat, bisbe d'Astorga, amb molta influència a la cort d'Isabel II, li van permetre, amb només 24 anys, ser nominat com a "pensionat extraordinari per passar a Orient a estudiar els idiomes, relacions comercials, usos, antiguitats, literatura i monuments arqueològics d'aquells països". Aquest primer viatge va durar vuit anys i va passar per, entre altres llocs, Turquia, Egipte, Síria, l'Índia i les Filipines, tot i que no va poder arribar a la Xina a causa d'una malaltia que el va obligar a tornar a Espanya.

Ho va aconseguir més tard, amb tres viatges i vuit anys vivint a la Xina, a mitjans del segle XIX, en què va ser nomenat

cònsol espanyol i després ministre plenipotenciari: l'equivalent al paper d'un ambaixador en l'actualitat. A més d'inaugurar de forma oficial les relacions diplomàtiques entre la Xina i Espanya en temps convulsos en els dos llocs, Mas comptava amb una enorme formació intel·lectual, artística i literària que el va portar a ser prolífic en disciplines tan disperses com l'assaig, la poesia, el gravat, la pintura o la calligrafia.

Les aventures a la Xina d'aquest personatge de pel·lícula han estat recollides per l'historiador David Martínez-Robles, professor de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) en el seu llibre *Entre dos imperis. Sinibald de Mas i l'empresa colonial a la Xina, 1844-1868*. Mas va plasmar en els seus articles i informes per a les corts espanyoles una mirada pràcticament exclusiva del que passava dins de l'Imperi Qing durant les primeres dècades de colonització europea i es va forjar contactes de primer nivell entre els principals mandataris xinesos de l'època. Ho va fer primer des de Macau, llavors part de Portugal, i després des de la llavors pràcticament impenetrable capital, Pequín.

"El context institucional a la Xina canvia molt després de les Guerres de l'Opi i (els mandataris xinesos) no tenen més remei que acceptar la presència d'estrangers. Però a aquestes circumstàncies se li suma l'habilitat de Mas per negociar un primer tractat comercial i l'obertura d'una legació a Pequín, cosa que fins al moment només havien aconseguit Rússia, Anglaterra i França", explica Martínez-Robles.

Durant la seva estada a la Xina, Mas és capaç d'entaular una relació més que cordial amb el príncep Gong, llavors regent i principal interlocutor amb els països estrangers. "Ell i el príncep Gong s'havien entrevistat en diverses ocasions amb motiu de les negociacions pel tractat comercial. No van arribar a tenir una relació personal, però el príncep sí que havia mostrat una certa deferència per ell i un tracte que anava més enllà de l'estrictament oficial. En els seus escrits, Mas explica que el príncep va visitar la legació espanyola a Pequín, on Mas li va mostrar els seus aparells de fotografia i van compartir pastissos i vi", explica l'historiador barceloní

En l'última de les seves estades a la Xina, entre 1864 i 1868, Sinibald de Mas va trencar relacions amb la cort espanyola i va dimitir dels seus càrrecs per un nomenament amb el qual estava en desacord. Va ser llavors quan el príncep Gong va apostar per ell per a dur a terme una missió secreta a Europa després del suggeriment de l'irlandès Robert Hart (llavors director general de les duanes de l'Imperi xinès). Seria l'enviat especial a Portugal per negociar la compra de Macau per part de la Xina i ho faria en nom de l'emperador. Si ho aconseguia, seria recompensat amb l'equivalent a diverses anualitats del seu sou que percebia com a ambaixador espanyol.

"He triat acuradament a un home savi i intel·ligent, a més de virtuós i honorable, que antigament havia servit com a enviat especial d'Espanya a Pequín: el Senyor Sinibald de Mas, que és un bon coneixedor de les relacions de la Xina amb els països estrangers i el designo perquè actuï com a representant meu pel que fa a les negociacions entre les nostres dues nacions", diu la credencial escrita pel monarca xinès, la còpia la va recuperar Martínez-Robles dels arxius de l'Institut d'Història Moderna de l'Acadèmia Sínica, a Taipei.

"Molt pocs estrangers van ser encomanats amb missions oficials a l'exterior, públiques o secretes, i molt menys que les duran a terme completament sols. O, almenys, que es conegui. Aquesta circumstància converteix Sinibald de Mas en un raríssima avis, diu l'historiador.

Sinibald de Mas mai va complir la seva missió. Una malaltia va posar fi a la seva vida el 1868, un cop arribat a Madrid des de la Xina i abans de poder arribar a Lisboa. Ningú va arribar a conèixer el que portava entre mans: l'irlandès Hart va enviar a algú perquè destruís la seva valuosa credencial ?no sense abans fer una fotografia del document? i Mas tampoc havia cobrat part dels seus serveis a la bestreta, amb la qual cosa no hi havia botí que aixequés sospites. A la Xina es van oblidar de la missió, potser perquè no van trobar un digne successor al qual encarregar-li una tasca d'aquesta magnitud. No va ser fins al 1999, 131 anys després de la mort de Sinibald de Mas, quan finalment es va produir el traspàs de sobirania de Macau de Portugal a la Xina.

El País

"La Carta del Corresponsal"

Xavier Fontdeglòria

Pequín, 9 MAR 2019 - 23:32 CET

Traducció: Joan Romeu

https://elpais.com/ccaa/2019/03/09/catalunya/1552155738_732054.amp.html